

PAGYVENUSIŲ ŽMONIŲ GYVENIMO KOKYBĖS GERINIMAS, TEIKIANT MOBILIOSIOS KOSMETOLOGIJOS PASLAUGAS

Loreta Valatkevičienė¹, Žaneta Mickienė¹, Margarita Teresevičienė²

¹Kauno kolegijos Medicinos fakultetas, ²Vytauto Didžiojo universitetas

Raktažodžiai: mobilioji kosmetologija, gyvenimo kokybė, pagyvenę žmonės, kosmetologija.

Santrauka

Šiuo metu visame pasaulyje didėja pagyvenusių žmonių skaičius. Daugelio pasaulio šalių praktikoje pagyvenusių žmonių statusas siejamas su ekonominio aktyvumo nutraukimu, pasitraukimu iš darbo rinkos. Dėl šios priežasties pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybė suprastėja. Jų integraciją į visuomenę riboja ne tik sveikatos problemos, fizinė būklė, liguistumas ir pažeidžiamumas, bet ir nesugebėjimas laiku prisitaikyti prie nuolatinės technologijų kaitos. Pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybė labai priklauso ne tik nuo jų požiūrio į senėjimo procesą, bet ir nuo valstybės teikiamos paramos, sveikatos bei švietimo politikos efektyvumo šalyje. Mobilioji kosmetologija – kosmetologijos paslaugų teikimas neįprastoje aplinkoje, prisitaikant prie aplinkybių, suteikiant paslaugą ne kosmetologo kabinete ar specializuotoje darbo vietoje – tai vienas iš būdų gerinti pagyvenusiųjų gyvenimo kokybę ne tik taikant profesinius įgūdžius, bet ir tenkinant jų socialinius poreikius. Tyrimo metu nustatyta, kad pagyvenusių žmonių, gyvenančių senelių namuose, požiūris į mokymosi visą gyvenimą procesą buvo teigiamas ir teigiamai veikė jų gyvenimo kokybę.

Įvadas

Pastaruoju metu pasaulyje stebima gyventojų senėjimo tendencija. 2005 m. pradžioje 65 metų ir vyresni žmonės sudarė 15,8 proc. visų gyventojų, o 2016 m. šis skaičius išaugo iki 19 procentų. [1]. Senstant visuomenei, kintant sveikatos, socialinėms, ekonominėms sąlygoms, keičiasi ir gyvenimo kokybės prioritetai [2]. Išskiriami šie svarbiausi veiksniai, turintys įtakos pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybei: sveikatos būklė, socioekonominė padėtis, gyvenamoji aplinka, socialinis aktyvumas, kūniškumas [3]. To-

bulėjant šiandieninės visuomenės naudojamoms technologijoms, pastaraisiais dešimtmečiais išgalėjo naujas požiūris į mokymąsi: mokymasis nuolat besikeičiančiame pasaulyje turi tapti visą gyvenimą trunkančiu procesu [4]. Norėdami gyventi visavertį gyvenimą, mokytis turi ir suaugusieji, ir pagyvenusieji. Lietuvoje pagyvenę žmonės į pažangos procesą reaguoja nelanksčiai, linkę vengti bet kokių naujovių ir žinių. Nepakankamą Lietuvos pagyvenusių žmonių aktyvumą rodo 2012 m. [5] atlikto tyrimo rezultatai: savanoriškoje veikloje dalyvauja tik apie 7 proc. vyresnio amžiaus žmonių. Nepakankamai išplėtotas ir pagyvenusių žmonių mokymosi visą gyvenimą tinklas. Didėjant pagyvenusių žmonių populiacijai, būtina užtikrinti, kad visos technologinės inovacijos būtų prieinamos ir šios amžiaus grupės žmonėms. Tai padėtų jiems lengviau integruotis į techninę, 21-ojo amžiaus visuomenę, užtikrintų jų nepriklausomumą, socialinę aplinką bei bendravimą, išsaugotų savarankiškumą, pagerintų gyvenimo kokybę [6]. Įvairios mokymo programos suteiktų jiems galimybę rengtis sveikai senatvei, paskatintų dalyvauti visuomeninėje veikloje, bendrauti su aplinkiniais, likti aktyviu visuomenės nariu.

Šiuo metu ypač populiarėja mobiliosios kosmetologijos paslaugos neįgaliems arba pagyvenusiems žmonėms, teikiamos namuose arba kitose nespacializuotose vietose. Mobiliosios kosmetologijos paslaugos – tai grožio priežiūros priemonių taikymas, siekiant pagerinti įvairaus sluoksniu, fizinės būklės ir amžiaus, ypač pagyvenusių žmonių, fizinę išvaizdą, teikiant paslaugas kliento namuose ir kitose nestacionariose, nespacializuotose vietose [7]. Mobiliosios kosmetologijos paslaugas siekiama sutapatinti su mokymosi visą gyvenimą procesu, kad pagyvenę žmonės turėtų galimybę sužinoti apie naujas kosmetologijos priemones, technologijas, būdus ir pan., kurių pagalba jie užsitikrintų visavertį socialinį funkcionavimą visuomenėje ir taip gerintų savo gyvenimo kokybę. Asmens fizinė išvaizda svarbi kiekvieno žmogaus gyvenime. Ji sietina su regimąja informacija, kuri formuoja nuomonę apie save ir kitus [8]. Atlikto tyrimo tikslas buvo pagrįsti teikiamų mobiliosios kosmetologijos paslaugų svarbą

pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybei gerinti.

Tyrimo tikslas – pagrįsti teikiamų mobiliosios kosmetologijos paslaugų svarbą kaip mokymosi visą gyvenimą proceso ir pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybės dalį.

Tyrimo objektas ir metodas

Tyrimo objektas – pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybė ir jos gerinimas, teikiant mobiliosios kosmetologijos paslaugas. Atliktas kokybinis tyrimas, taikant pusiau struktūruoto interviu metodą. Interviu paimtas iš devynių vyresnio amžiaus moterų, gyvenančių senelių namuose, kurioms buvo suteiktos mobiliosios kosmetologijos paslaugos. Tiriamųjų amžius – 68-75 m., gyvenimo senelių namuose trukmė – 2,5-7 metai. Tiriamosios buvo skirtingo išsilavinimo (pagrindinis, spec.vidurinis, aukštesnysis, profesinis, aukštasis), šeiminio statuso (našlės, vienišos) bei profesijos (advokatė, pedagogė, siuvėja, pardavėja, audėja, buhalterė).

Interviu buvo atliktas 2017 m. spalio-lapkričio mėnesiais, viename iš Kaune įsikūrusių senelių namų. Interviu trukmė – 40-60 min. Atsakymai buvo įrašyti į diktofoną, vėliau klausantis įrašo, interviu tekstas buvo transkribuojamas. Konkretūs klausimai ir jų pateikimo respondentams seka parodyti 1 lentelėje.

Rezultatų analizė

Didžioji dalis tyrimo dalyvių į mokymosi visą gyvenimą, kaip pažangos procesą, reaguoja teigiamai, sakydami, kad jis skatina tobulėti, tačiau dalis tyrimo dalyvių nurodo, kad šis procesas kuria problemas. Šie tyrimo dalyviai naujovių nepateisina, jaudindamiesi dėl ateities kartų, kurios, anot jų, „*jau dabar neatsitraukia nuo televizorių ir telefonų*“, arba teigia, kad pažangos procesas jiems nesvarbus, nes jie naujovėmis nesidomi. Pateikti duomenys leidžia teigti, kad dalis senelių namuose gyvenančių žmonių yra atitrūkę nuo realybės, nes šiuo metu dauguma naujienų, žinių ir informacijos pateikiama technologijų pa-

galba. O mokymasis visą gyvenimą prisideda prie socialinės įtraukties, skatina pilietiškumą ir asmeninį tobulėjimą [9].

Lietuvoje yra daug aktyvių pagyvenusių žmonių, kurie būdami pensinio amžiaus, nori bendrauti, pažinti, įgyti naujų žinių, sužinoti kažką naujo, gyventi sveikai ir aktyviai bei dalyvauti darbo rinkoje. Remdamiesi tyrimo dalyvių nuomone, matome, kad nemaža dalis tyrimo dalyvių ne tik nori, bet ir siekia sužinoti ką nors naujo bei įgyti naujų žinių, tobulėti. Šiai veiklai juos skatina noras sužinoti „*ne tik kas vyksta Lietuvoje, bet ir pasaulyje, kokios naujos technologijos atsiranda, ką dar gali išrasti beribis žmogaus protas*“.

1 lentelė. Tyrimo struktūra.

Tyrimo temos	Tyrimo klausimai
1. Surinkti duomenis apie tyrimo dalyvį	1. Jūsų amžius, išsilavinimas. 2. Kiek laiko čia gyvenate? 3. Priežastys, lėmusios jūsų gyvenimą senelių namuose.
2. Atskleisti tyrimo dalyvių nuomonę apie mokymosi visą gyvenimą norą ir galimybes	4. Kaip jūs reaguojate į pažangos procesą (lanksčiai, vengiu ir pan.)? 5. Teigiama, kad mokymasis visą gyvenimą – tai visa mokymosi veikla, vykstanti bet kuriame amžiaus tarpsnyje, siekiant tobulinti asmeninės, pilietinės, socialinės ir profesinės srities kompetencijas. Ar jums tai atrodo svarbi ir priimtina veikla? Atsakymą pagrįskite. 6. Kaip manote, ar šiuo metu norėtumėte įgyti naujų žinių, sužinoti ką nors naujo? 7. Išsakykite savo nuomonę apie pagyvenusio žmogaus mokymosi galimybes visuomenėje. 8. Kaip manote, ar šiuose namuose jūs nesijaučiate atskirtas nuo mokymosi visą gyvenimą proceso? 9. Kaip jūs galvojate, ar mokymasis visą gyvenimą skatina pokyčius žmogaus gyvenime? Atsakymą pagrįskite.
3. Atskleisti mobiliosios kosmetologijos paslaugų, teikiamų studentų praktikos metu, svarbą pagyvenusiesiems žmonėms	10. Kaip dažnai jums buvo suteiktos mobiliosios kosmetologijos paslaugos? 11. Kokios konkrečiai paslaugos jums buvo suteiktos (manikiūras, masažas ir pan.)? 12. Kaip dažnai jums buvo suteiktos kosmetologijos paslaugos? 13. Kaip dažnai jūs norėtumėte, kad šios paslaugos būtų suteikiamos? 14. Įvertinkite suteiktų paslaugų svarbą jums.
4. Atskleisti tyrimo dalyvių nuomonę, ar teikiamos mobiliosios kosmetologijos paslaugos gali tapti jų mokymosi visą gyvenimą proceso dalimi	15. Kaip jūs galvojate, ar mobiliosios kosmetologijos paslaugos gali tapti mokymosi visą gyvenimą proceso dalimi? 16. Kiek svarbu būtų jums mokytis teikti kosmetologijos paslaugas sau ir kitiems savo pažįstamiems? Atsakymą pagrįskite.
5. Atskleisti mobiliosios kosmetologijos paslaugų mokymosi svarbą pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybei	17. Kaip jūs galvojate, ar mobiliosios kosmetologijos paslaugų teikimas svarbus pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybei? 18. Kaip pasikeičia pagyvenusio žmogaus gyvenimas, suteikus mobiliosios kosmetologijos paslaugas? Atsakymą pagrįskite.

Apibendrinant galimybių mokytis visuomenėje ir senelių namuose aspektus, galima daryti prielaidą, kad pagyvenusio žmogaus mokymosi galimybės didžia dalimi priklauso nuo paties žmogaus noro ir poreikio tobulėti, nepaisant amžiaus.

Dauguma tyrimo dalyvių mano, kad mokymasis visą gyvenimą skatina pokyčius žmogaus gyvenime: mokydamasis „žmogus sužino vis ką nors naujo“, tas žinias „gali pritaikyti savo gyvenime“ arba jų pagalba „keisti savo gyvenimą“. Pavyzdžiui, „mokydamasis žmogus įgyja profesiją“, kuri skatina imtis naujos veiklos: „be mokslo net negalėtum skaityti knygų“, bendrauti, keliauti ir pan.

Jeigu žmogus mato save tų standartų rėmuose, jis dažniausiai būna patenkintas savimi, priešingu atveju, dėl savo išvaizdos patiria nepatogumų ir ima vengti socialinio ryšio su aplinka. K. Trakšelis ir kt. [8] teigia, kad „pagyvenusiam žmogui nepasitenkinimas išvaizda gali tapti stipriai veikiančiu veiksniu ir (ar) padariniu, dėl kurio gali kilti socialinių sunkumų, ypač siekiant integruotis visuomenėje“. Atliekant tyrimą, tyrimo dalyvių buvo klausama, ar jos turi priekaištų savo išvaizdai ir ar tai daro įtaką jų gyvenimui. Tyrimas parodė, kad visos tyrimo dalyvės nėra visiškai patenkintos savo išvaizda. Daugelis norėtų, kad joms būtų kuo dažniau teikiamos mobiliosios kosmetologijos paslaugos, nes tai „smagu ir malonu“, nes „tą dieną jaučiuosi tokia graži“, nes tai suteikia galimybių „pabendrauti su jaunomis moterimis, kurios puikiai išmano savo darbą“, be to, šios paslaugos yra nemokamos. Dalis tyrimo dalyvių teigė, kad teikiamų paslaugų dažnumas pakankamas, nes tai „nėra labai reikalingos paslaugos“, juk senelių namuose vis tiek jų niekas nemato. Pateikti duomenys patvirtina anksčiau išsakytas prielaidas, kad dalis pagyvenusių žmonių, gyvenančių senelių namuose, ne tik laiko save atskirtais nuo visuomenės, bet ir nesiekia pokyčių, kurie gali mažinti socialinę atskirtį ir gerinti gyvenimo kokybę.

Interviu atsakymai parodė, kad žmogaus išvaizdos teigiami pokyčiai, ypač moters, tikrai susiję su geresne nuotaika bei geresne savijauta, kuri nors ir laikinai, bet tikrai gerina gyvenimo kokybę, todėl daroma išvada, kad mobiliosios kosmetologijos paslaugos yra svarbios pagyvensiems žmonėms, gyvenantiems senelių namuose.

Paskutiniuoju interviu klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, kaip pasikeičia pagyvenusio žmogaus gyvenimas, suteikus mobiliosios kosmetologijos paslaugas. Paaiškėjo, kad dauguma tyrimo dalyvių mano, jog gyvenimo kokybė ženkliai pagerėtų, nes tai ne tik suteiktų „galimybę neatitolti nuo šiuolaikinių kosmetologijos technologijų ir naujovių“, bet ir didintų „pasitikėjimą savimi“, skatintų būti „pastebėtiems, nepamirštiems“. Pasitikėjimas savimi teikia galimybių ginti savo teises ir užsitikrinti norimą padėtį visuomenėje. Mokymasis yra svarbus tęstiniam augimui ir sėkmei [10].

Išvados

1. Mobiliosios kosmetologijos paslaugos gali tapti mokymosi visą gyvenimo proceso dalimi, gerinant pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybę.

2. Daugumos pagyvenusių žmonių, gyvenančių senelių namuose, požiūris į mokymosi visą gyvenimą procesą yra teigiamas. Šie žmonės mano, kad mokymosi visą gyvenimą procesas yra svarbus ir jiems priimtinas, tačiau pernelyg nuo jų atskirtas. Mobiliosios kosmetologijos paslaugos yra svarbios ir pageidautinos, tačiau teikiamos per retai.

3. Mobiliosios kosmetologijos sritis, kaip mokymosi visą gyvenimą proceso dalis, teigiamai veiktų pagyvenusių žmonių, gyvenančių senelių namuose, gyvenimo kokybę, pagyvensiems žmonėms suteiktų pasitikėjimo savimi, sumažintų atskirtį nuo visuomenės.

Literatūra

1. Lietuvos sveikatos statistika 2016. Metinis pranešimas. <<http://sic.hi.lt/html/lss.htm>>.
2. Juozulynas A., Prapiestis J., Jurgelėnas A., Valeikienė V., Savičiūtė R., Migline V. Pensijinio amžiaus žmonių gyvenimo kokybės tyrimai Vilniaus mieste. Gerontologija, 2009; 10(2):83-91.
3. Orlova U.L. Socialiai globojamų vyresnio amžiaus asmenų gyvenimo kokybės veiksniai. Daktaro disertacija. Vilniaus universitetas, 2014. <https://doi.org/10.15388/STEPP.2014.0.2664>
4. Teresevičienė M., Gedvilienė G., Zuzevičiūtė V. Andragogika: vadovėlis aukštųjų mokyklų studentams. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2006.
5. Lesauskaitė V., Macijauskienė J., Damulevičienė G., Knašienė J., Kučikienė O. Pagyvenusių žmonių sveikatos, fiziniai, psichologiniai ir socialiniai gyvenimo aspektai, sukeliantys integracijos visuomenėje problemas. Iš: Nacionalinės sveikatos tarybos metinis pranešimas. Vilnius, 2012:26.
6. Damulevičienė G., Lesauskaitė V., Knašienė J., Macijauskienė J. Technologijų pritaikymas pagyvenusio amžiaus žmonių savarankiškumui palaikyti. Medicina, 2010;46(1):35-42. <https://doi.org/10.3390/medicina460300237>.
7. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Kosmetologijos rengimo standartas. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo bei socialinė apsauga, 2004.
8. Trakšėlysis K., Jurgutis A., Martišauskienė D., Pačiauskaitė I. Klaipėdos universiteto studentų ir dėstytojų pasitenkinimo išvaizda ir su sveikata susijusios elgsenos vertinimas. Visuomenės sveikata, 2014(1):28-33.
9. Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programa. Mokymasis visą gyvenimą senjorams. 2017. <http://sidmc.org/msys/course/view.php?id=6>
10. Munsch E. Industry Experts Explain. Why education is so important. 2015. <https://www.americansalon.com/business-career/industry-experts-explain-why-education-so-important>

**IMPROVEMENT THE QUALITY OF LIFE IN
ELDERLY PEOPLE PROVIDING
MOBILE COSMETOLOGY SERVICE**

L.Valatkevičienė, Ž.Mickienė, M.Teresevičienė

Keywords: mobile cosmetology, life quality, elderly people, cosmetology.

Summary

Nowadays in every part of the world, the number of elderly people is growing. In most countries, the status and position of an elderly person is associated with the termination of an active economic life and retiring, which means the decrease of their quality of life. Their involvement and integration in the society are also limited not only by health problems, physical condition, sickness and vulnerability, but also by the lack of the skill to adapt to constant technological change and progress. The above mentioned reason should be taken into consideration as the quality of life of the elderly depends not only on the attitude of the society itself but also

on the state's beneficiary system, the effectiveness of healthcare and educational policies. Mobile cosmetology is the provision of the cosmetology services in an unusual environment with adaptive settings, with a service outside the cosmetologist's office or in a specialized workplace. It is one of the ways trying to improve the quality of life in elderly people not only by professional skills but also by satisfying their social needs. The goal of this study was to substantiate the importance of such services as a part of the life-long learning process and the quality of life of the elderly people. The study found that mobile cosmetology field would have a positive effect on the people living in the retirement homes and their quality of lives too.

Correspondence to: loreta.valatkeviciene@go.kauko.lt

Gauta 2019-10-17
